GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 29. Joi, 6 (18) Fevruarie. 1886.

Ungurirea ritului.

Brașovŭ 5 (17) Februariu.

Titlulŭ din frunte ne indică una din acele cestiunĭ, care arde încă în ascunsŭ, ca cărbunele sub spuză, dér care nu peste multŭ timpŭ póte deveni fórte fatală, mai vêrtosŭ pentru Românii uniți.

Este vorba de uneltirile ce se facŭ pentru ungurirea ritului în bisericele unite din unele ținuturĭ ale Ungariei locuite de Rușĭ (Rutenĭ) și de Românĭ. Intre Rușĭ propaganda de ungurire a luatŭ nisce dimensiunĭ marĭ și amenințătóre. In cele mai multe bisericĭ ruse din comitatele Szabolcs, Hajdu și într'o parte a comitatului Zemplinŭ liturgia sĕ face unguresce și se cântă în limba ungurésсă. Aceste aparițiunĭ se vĕdŭ și în diecesa Oradiei-marĭ între Rușĭ, așa de esemplu popa rusescŭ din Carei și alții cântă unguresce în biserică.

Bine că Românii din acele părțĭ se țină încă, e însĕ mare și iminentŭ periculuŭ cei amenință din partea propagandei de ungurire, care precum suntemŭ informațĭ, vrea sĕ se vêre acuma și în bisericele române.

Nu numai odată ni s'a datŭ durerósa ocasiune de a ne plânge, că se calcă instituțiunile bisericei române și că adversarii noștri au de scopŭ a produce anarchiă în biserică, ca apoi sĕ pótă cu atâtŭ mai bine pescuì în turbure.

Periculuŭ e póte multŭ mai mare decâtŭ ni-lŭ putemŭ închipui astăḍĭ, mai alesŭ décă vomŭ avé în vedere, că uneltele, de carĭ se folosescŭ adversarii, suntŭ luate din sînulŭ acelei preoțimĭ care ar trebui sĕ sufere și martiriulŭ pentru apĕrarea bisericei și a așeḍĕmintelorŭ ei. Din nefericire se află prea multe caractere slabe și în tagma acésta chiămată a lupta pentru principiile evangeliei creștine. Intre Rutenĭ celŭ puținŭ este constatatŭ, că preoții renegațĭ suntŭ aḍĭ cei mai periculoșĭ propagandiștĭ pentru ungurirea ritului.

Precum amŭ înțelesŭ și Curia romană se intereséza fórte multŭ de acéstă afacere. Atâtŭ episcopulŭ rutênŭ Pasztelyi, câtŭ și Ilustritatea Sa episcopul Oradiei-marĭ Pavel, în a căreia diecesă se află și Rutenĭ, au fostŭ provocațĭ deNunțiulŭ papalŭ dela Viena sĕ rĕspundă, décă este adevĕrat că în bisericele din episcopiele lorŭ se cântă într'o limbă necanonică. Nu scimŭ ce au rĕspunsŭ numiții episcopĭ, dér încâtŭ privesce pe episcopulŭ Pavelŭ suntemŭ în dreptŭ a crede că nu va rĕmâné nepăsătorŭ, ci își va sci apĕra propria sa diecesă de urmările stricăciόse ale anarchiei, ce s'a ivitŭ în diecesa vecină rutênă.

Amŭ dori sĕ fimŭ informațĭ cu de-amĕruntulŭ despre tóte câte se petrecŭ în acéstă privință în memoratele diecese. Causa este de totŭ însemnată și nimicŭ din cele ce se uneltescŭ totodată și pentru subminarea bisericei române unite n'ar trebui sĕ ne scape din vedere.

De aceea suntemŭ fórte mulțămitorĭ acelui stimatŭ amicŭ alŭ foiei nóstre, care pĕtrunsŭ de îngrijire ni-a trimisŭ importantulŭ articulŭ, ce'lŭ lăsămŭ sĕ urmeze la loculŭ acesta:

Deputatulŭ Ugron, sărindŭ preste tóte, a interpelatŭ în dieta Ungariei pe ministrulŭ de culte, pe Trefort, și despre recursulŭ Rușilorŭ dela Dorog, pentru introducerea limbei unguresci în biserică. Ce dreptŭ au Judeii și Calvinii din parlamentulŭ ungurescŭ la limba din bisericele greco-catolice? Așa se vede, că Rușii dela Dorog décă și-au lĕpădatŭ originea, își lapĕdă și biserica, când ei recurgŭ la dietă în causa limbei bisericescĭ, ce de dietă nu se ține.

Domnulŭ ministru Trefort în rĕspunsulŭ sĕu a numitŭ întâiu pe Românĭ, și a ḍisŭ, că la Românĭ limba grecéscă este sĕ fiă limba bisericei. Domnulŭ Trefort nu e teologŭ, și așa nu putemŭ aștepta sciință teologică dela dênsulŭ. Noi Românii cu totŭ dreptulŭ avemŭ limba română în bisericele nóstre; însĕ când Grecii, împrăștiațĭ pe tóte insulele, abia suntŭ între 2 și 3 milióne, éră noi Românii suntemŭ la 12 milióne, e fórte tristŭ, că chiar și vorbă póte fi despre limba grecéscă în bisericele nóstre.

E de interesŭ declarațiunea ce a dat'o cu precauțiune bine calculată domnulŭ ministru Trefort în meritulŭ causei. A ḍisŭ, că nu ar fi politică salutară și corectă a scóte limba slavică la Rușĭ din biserică, și așa a da ocasiune ca și alții sĕ pretindă strămutare în limba cultului divinŭ. Și nu credincioșii au fostŭ aceia, carĭ au făcutŭ astă anarchiă la Rușĭ, ci popii. In diecesa de Munkacs se iéu de preoțĭ și tinerĭ de aceia, carĭ nu sciu nimica rusesce și aceia au băgatŭ și bagă limba ungurésсă în biserică. Sunt și de aceia carĭ sciu rusesce, însĕ carĭ cugetă, că décă se vorŭ lingușì, se vorŭ ferici mai bine, și așa calcă tótă disciplina cu ungurirea ritului, numai sĕ fiă plăcuțĭ la putere.

Amară rĕsbunare a sorții, că tocmai aceștĭ renegațĭ suntŭ respinșĭ de Ungurĭ în modulŭ celŭ mai amarŭ. Roscovicĭ a fostŭ primulŭ, care a începutŭ a ungurì ritulŭ. Elŭ ca inspectorŭ diecesanŭ alŭ scólelorŭ s'a scăpatŭ de a ḍisŭ pe sate în scóle, că pruncii sĕ nu ḍică: „laude-sĕ“ Isusŭ Cristosŭ, ci „slavă“ lui Isusŭ Cristosŭ, că la Rușĭ așa se ḍice. Acésta a fostŭ destulŭ ca sĕ fiă presentatŭ la ministerŭ ca unulŭ care propagă slavismulŭ în scóle! Urmarea fù, că Roscovicĭ a căutatŭ sĕ renunțe la postulŭ sĕu de inspectorŭ, — elŭ panungurulŭ ca panslavŭ.

In anii trecuțĭ ordinariatele de Munkacs și de Eperjes au numitŭ o comisiune de șépte inșĭ, fără scirea capului bisericei, ca sĕ ungurésсă ritulŭ, cărțile bisericescĭ. Rușii renegațĭ pe aceștĭ șépte inșĭ i-au numitŭ șépte filosofĭ, la norma celorŭ șépte filosofi ai Grecilorŭ. Aceștĭ șépte pretinșĭ filosofĭ ca șépte căpiațĭ au încâlcitŭ și stricatŭ ritulŭ grecescŭ după placŭ, însĕ ḍiceau Rușii că de liturgiă nu se vorŭ atinge. Déră nu așa a aflatŭ Danilovicĭ, vicarulŭ de Dorog și capulŭ comisiunii. Atuncĭ era în vacanță episcopatulŭ de Eperjes, și elŭ a cugetatŭ, că décă va tipări Liturgiarulŭ pe unguresce, Ungurii îndată îlŭ vorŭ și înălța la episcopatulŭ de Eperjes. Amară înșelăciune! Guvernulŭ a aflatŭ, că decâtŭ sĕ denumésсă unŭ Rusŭ renegatŭ, mai bine va denumi unŭ Ungurŭ adevĕratŭ, și așa a numitŭ pe dr. Vályi, ca Ungurŭ de origine, episcopŭ rusescŭ la Eperjes. Danilovicĭ cu liturgiarulŭ tipăritŭ unguresce a rĕmasŭ cu buzele înflate.

Totŭ în anii trecuțĭ ministrulŭ Trefort âmblândŭ prin Ungaria superióră, a fostŭ și în Ungvar. Pre Carlŭ Szász îlŭ avea cu sine, care a și descrisŭ călĕtoria lui Trefort în foile unguresci, și a apostrofatŭ de panslavĭ pe membrii capitulului din Ungvar. In numele capitulului, Bacsinszki a rĕspunsŭ ca prepositŭ și s'a plânsŭ amarŭ, că membrii capitulului s'au învoitŭ la ungurirea Rușilorŭ, s'au învoitŭ și la ungurirea ritului rusescŭ, și étă acum suntŭ tacsațĭ — de panslavĭ. Fórte bine, remunerare démnă de ómenĭ, carĭ au aruncatŭ de pradă interesele cele mai sânte ale credincioșilorŭ. Décă membrii capitulului din Ungvar nu suntŭ cu credință către credincioșĭ, potŭ aștepta, ca alții sĕ fiă cu credință către ei? Cu ce mĕsură vețĭ mĕsura, cu aceea vi se va mĕsura, a ḍisŭ Cristosŭ.

Insĕ capulŭ diecesei e episcopulŭ, și dela episcopŭ depinde guvernarea diecesei. Tocmai sub episcopulŭ de acum, sub Ioane Pasztelyi s'au luatŭ și se iéu ca preoțĭ tinerĭ de aceia, carĭ nu sciu limba credincioșilorŭ, și nu sciu limba ritului; acestŭ episcopŭ a denumitŭ pe nepotulŭ lui Gönczy, consiliarŭ la ministeriulŭ de culte, pe unŭ Ungurŭ făcutŭ popă rusescŭ, ca pe preotŭ nou la o parochiă dintre cele mai marĭ parochii rusescĭ, la Lucska, unde credincioșii nu sciu nimica unguresce, éră acelŭ popă nu scie nimica rusesce, și l'a ținutŭ acolo ca preotŭ doui anĭ de ḍile. Ce a sciutŭ face acelŭ popă în acea parochiă? Nu de multŭ l'a denumitŭ episcopulŭ la altă parochiă, unde Rușii vorbescŭ unguresce, și preotulŭ face acum totŭ cultulŭ divinŭ unguresce. Din alŭ cui capŭ și cu a cui autorisare?

Insĕ totŭ așa facŭ și alțĭ preoțĭ în diecesa de Munkacs: strămută și strică ritulŭ, care cum vré, încâtŭ în acea diecesă bisericele nicĭ că se potŭ numi bisericĭ catolice, ci sinagoge. E dreptŭ că episcopulŭ de Munkacs, Ioane Pasztelyi capĕtă dela guvernŭ în totŭ anulŭ mai multe mii de florinĭ, se pare din fundulŭ de disposițiune, și cumpĕră neîncetatŭ la averĭ pe partea pruncilorŭ sĕi, că are patru fete și duoi prunci; însĕ acei banĭ nu potŭ fi motivŭ spre aceea, ca Ilustritatea sa sĕ lase a se face anarchiă cu cultulŭ divinŭ în diecesa de Munkacs, de care anarchiă nu esistă nicĭ într'o diecesă pe tótă fața pămêntului.

Din declarațiunea domnului ministru Trefort se vede, că dorința anarchică a unorŭ Rușĭ renegațĭ o ține — celŭ puținŭ pentru timpulŭ de față — de periculósă și guvernulŭ, însĕ foile unguresci strigă, că limba ungurésсă sĕ se bage și în bisericile Românilorŭ: așa anarchia, ce se lățesce în diecesa de Munkacs pe ḍi ce merge atinge de aprópe și pe Românĭ. Decĭ se cere ca Românii unițĭ sĕ adune date din parochiile diecesei de Munkacs, că potŭ aduna cu ridicata și acele totŭ așa cu ridicata sĕ le trimită la Sanctitatea Sa, la Papa de Roma, și sĕ se róge ca Sanctitatea Sa, ca capŭ alŭ bisericei, sĕ delăture pe unŭ astfelŭ de episcopŭ, suptŭ care se calcă în picióre tótă disciplina și tóte canónele bisericei, referitóre la cultulŭ divinŭ și pe acelŭ episcopŭ sĕ-lŭ dispună la o mânăstire de esemplu la Nicula, unde sĕ aibă ocasiune a medita despre fărădelegile petrecute sub fost'a sa guvernare, și sĕ aibă și timpŭ a se canoni.

E târḍiu a stinge focul când ne arde casa propriă și e mai bine sĕ'lŭ stingemŭ când arde în vecinĭ!

Bugetulŭ cultelorŭ și instrucțiunei.

(Urmare.)

La subvențiunea de 5000 fl. ce se dă bisericei membrilorŭ confesiunei israelite, br. Gabriel *Andreanssky* propune sĕ se respinge acéstă sumă și sĕ se dea museului naționalŭ.

Franz *Pulssky*: Sĕ suferimŭ, ca unii din cole noștri deputațĭ de unŭ anŭ și jumĕtate sĕ insulte pe cetățenii, carĭ se țină de o confesiune óre care, pe o parte a națiunii? (Adevĕratŭ e! în drépta. Strigărĭ: Asta'i de nesuferitŭ!) Credŭ că stămŭ aci pe basa egalității de dreptŭ, sĕ nu facemŭ deosebire între membrii diferitelorŭ confesiunĭ, ci sĕ'i considerămŭ egalŭ, pentru că toțĭ suntŭ cetățenĭ ai patriei. (Aprobărĭ în drépta.) Intrebŭ putemŭ noi, fiindŭ că suntŭ între evrei cămătarĭ, sĕ ḍicemŭ acelașĭ lucru despre totalitatea Evreilorŭ? (Aprobărĭ în drépta.) Ce a-țĭ ḍice, când așŭ susține, că preoții catolicĭ suntŭ intoleranțĭ și fără tactŭ, fiindŭ că suntŭ astfelŭ unii între ei? (Adevĕratŭ!) Noi stimămŭ pe aceia, carĭ suntŭ patrioțĭ bunĭ; dér fiind că într'o confesiune suntŭ unii mai rĕi decâtŭ alții, nu e cuviinciosŭ sĕ insultămŭ întréga rassă. (Aprobărĭ în drépta.) Ca sĕ nu cugetațĭ așadară, — deórece v'amŭ lăsatŭ sĕ vorbițĭ de $1^1/_2$ anĭ — că ne terorisațĭ, și ca sĕ nu cugetațĭ, că și noi împărtășimŭ, póte, intoleranța d-vóstră, am luatŭ cuvêntulŭ și cu acestŭ protestŭ votezŭ suma preliminată. (Vii aprobărĭ.)

Vorbesce apoi deputatulŭ *Barla* relativŭ la pensiunĭ, și cere, ca ministrulŭ sĕ schimbe actualulŭ sistemŭ de pensionare — Ministrulŭ ḍice că orĭ elŭ, orĭ succesorulŭ sĕu va lua disposițiunile necesare; lucrulŭ e greu, nu se póte face așa usorŭ.

La suma de 1500 fl. pentru editarea operelorŭ lui Petru Pazman vorbesce :

Coloman *Thaly*, care combate acéstă cheltuială, deórece Pazman a scrisŭ despre calvinĭ şi protestanţĭ într'unŭ modŭ, încâtŭ nu se potŭ edita opurile. Aceste scrierĭ batjocurescŭ confesiunile. (Aprobărĭ în stînga.) Editarea acestorŭ opurĭ e totŭ aşa de superfluă, cum ar fi de superfluu a edita opurile acelorŭ scriitorĭ mai vechĭ, carĭ înjură pe catolicĭ. Décă se editéză opurile lui Pazman, sĕ se editeze şi lucrările amintite în urmă.

Ministru *Trefort* accentuéză, că din causa acestei singure laturĭ umbróse a scrierilorŭ lui Pazman nu se póte nega importanţa lorŭ istorică-literară.

Restulŭ bugetului se votéză aprópe fără discuţiunĭ.

Naţionalităţile din Orientŭ.

Joi séra, 30 Ianuarie, s'a ţinutŭ la Ateneulŭ din Bucuresci conferinţa d-lui *Ionescu Tache* despre: ,,Naţionalităţile din orientŭ."

Conferenţiarulŭ începe prin a spune, că se observă în Europa două curente marĭ: unulŭ centralistŭ şi altulŭ desmembrătorŭ, unulŭ în Occidentŭ şi altulŭ în Orientŭ; unulŭ, care a datŭ unitatea Italiei şi altulŭ, care a datŭ rĕsboiulŭ din urmă din peninsula balcanică. Ambele au de causă ideia naţionalităţii. Inainte de a vorbi de ea, găsesce necesarŭ a spune ce este *naţionalitatea.*

Numai limba şi tradiţiunea potŭ forma o adevĕrată naţionalitate. Avĕndŭ aceleaşĭ idei, aceleaşĭ dorurĭ şi exprimându-le în acelaşŭ modŭ, ómenii se simtŭ legaţĭ ca sĕ formeze o naţionalitate. Nu munţii şi rîurile marĭ le potŭ face şi despărţi între dênsele, căcĭ contra acestei părerĭ avemŭ o sumă de exemple! Nicĭ religiunea aḑĭ nu mai are putere asupra naţionalităţilorŭ, căcĭ Ungurii suntŭ de două religiunĭ şi.... la care din popórele orientului este desvoltatŭ simţulŭ patrioticŭ ca la ei? In Anglia suntŭ o mulţime de religiunĭ şi totuşĭ, Englesii suntŭ patrioţĭ. Nicĭ rasa nu póte sĕ ţĕrmurĕscă naţionalităţile, căcĭ nicĭ o resistenţă nu a fostŭ mai puternică de câtŭ a Spaniolilorŭ contra lui Napoleon III., cu tóte că prin învingerea lorŭ s'ar fi făcutŭ unitatea a jumĕtate din rasa latină. A considera nişte unirĭ marĭ de rasă, adică sĕ avemŭ în Europa de o parte unŭ vastŭ imperiu latinescŭ, de alta unŭ imperiu germanŭ şi de alta unŭ imensŭ imperiu slavŭ, ar fi cu totulŭ o absurditate. Se scie, câtŭ de multŭ a spăimêntatŭ Europa idea Panslavismului. Şi aci observă unŭ lucru fórte curiosŭ, pe care de altmintrelea d. Ionescu a avutŭ ocasiunea sĕ-lŭ constate, că Englesii urăscŭ mai multŭ pe Nemţĭ de câtŭ pe Francesĭ, deşi s'a demonstratŭ aḑĭ, că ei suntŭ înrudiţĭ ca rasă cu Germanii. Astfelŭ fiindŭ, numai limba póte sĕ formeze adevĕratele naţionalităţĭ.

Vorbindŭ în trécătŭ de naţionalităţile din Occidentŭ, oratorulŭ întră în adevĕratulŭ subiectŭ, venindŭ la cele din Orientŭ. Aci avemŭ ca naţionalităţĭ pe Ungurii, Românii, Sêrbii, Bulgarii, Turcii şi Grecii. Acestea, micĭ şi despărţite, faţă cu cele două marĭ colosurĭ unitare: Rusia şi Germania, carĭ voindŭ sĕ se ,întindă până la mare, vorŭ trebui fatalŭ, prin expansiunea lorŭ, sĕ trécă peste dênsele; aceste State nu au altceva de făcutŭ decâtŭ sĕ se unéscă, sĕ se concentreze. Concentraţiunea acésta este neapărată pentru ele şi.... se va face — a ḑis'o cu tăriă oratorulŭ. — Cum? Eacă o cestiune pe câtŭ de importantă, pe atâtŭ de grea de deslegatŭ. Istoria ne arată, că concentraţiunĭ de popóre se facŭ, când unulŭ din ele cuceresce pe celelalte şi prin puterea de cucerire le ţine unite. Acestŭ lucru nu se póte face în Orientŭ, căcĭ mai tóte naţiunile de aci suntŭ egale. Nicĭ prin posiţiunea geografică, căcĭ nicĭ una nu întrece cu multŭ pe celelalte; nicĭ prin numĕrŭ, pentru acelaşŭ cuvêntŭ; nicĭ prin civilisaţiune, căcĭ nicĭ una n'a ajunsŭ la o desvoltare, care sĕ le eclipseze pe tóte, decĭ prin nicĭ unŭ felŭ de cucerire nu se póte face concentrarea.

Ungurii singurĭ au visurĭ despre acésta şi Gubernatis, când scria istoria Ungariei, ḑicea că ea n'are fruntarii definite, pentru că 'i e destinatŭ sĕ se întindă până acolo unde vorŭ găsi hotarŭ marĭ. (Ilaritate în sală.) Aceste vise nu se potŭ realisa, pentru că numĕrulŭ Maghiarilorŭ e micŭ, numai şése milióne, socotindŭ şi pe Evrei 1 milionŭ, carĭ s'ar putea desmaghiarisa totŭ aşa de iute cum s'au maghiarisatŭ, adăugêndŭ *y* la códă. (Ilaritate.) Apoi Ungurii mai au credinţă că vorŭ schimba naţionalitatea tuturorŭ popórelorŭ din statulŭ lorŭ şi a Românilorŭ, dér uită mărturisirea istoriei, că unŭ poporŭ nu póte fi desnaţionalisatŭ, décă nu e supusŭ d'a întregulŭ, şi când posedĭ numai unŭ crâmpeiu dintr'însulŭ, cum suntemŭ noi faţă cu Ungurii, decĭ Ungurii nu ne vorŭ puté desnaţionalisa nicĭodată.

Grecii au avutŭ visurĭ de felulŭ acesta, credêndŭ că Iliada lui Omerŭ le e de ajunsŭ ca sĕ cucerească lumea, şi făcuseră planulŭ unui imperiu grecŭ de rĕsăritŭ, acum însĕ nu le mai au. Sêrbii, deşi regatŭ, până acum n'au avutŭ astfelŭ de credinţe. Bulgarii şi mai puţinŭ. Ér noi amŭ doritŭ lucrurĭ frumóse, amŭ visatŭ lucrurĭ marĭ, însĕ nicĭodată mai pre susŭ de puterile nóstre.

Prin urmare, conchide d. Ionescu în acéstă parte, pe calea cucerirei nu se póte face concentrarea Statelorŭ Orientului. Şi totuşĭ acésta trebuie sĕ se facă. Cum? Eacă iar cestiunea pusă. Nu s'ar putea óre prin coróna, cum s'a făcutŭ in Occidentŭ? Ei bine! nu! pentru că simţĕmêntulŭ corónei este fórte puţinŭ desvoltatŭ în Orientŭ, în Statele nóstre. Totŭ astfelŭ rĕmâne josŭ şi ideea aceasta.

Neputêndu-se face pe nicĭ una din aceste căi concentrarea, rĕmâne numai confederaţiunea de făcutŭ. Amŭ avea ca limbă a delegaţilorŭ din State, ḑice d. Ionescu, limba franceză, care nu aparţine nicĭ uneia din naţionalităţile, ce ar întra în confederaţiune, şi nu s'ar putea nicĭodată deştepta orgoliulŭ naţionalŭ, cum s'a făcutŭ în Austria, unde se instituise o cameră mută. Dér, orĭ cum ar fi, acéstă concentrare se va face pentru că e necesitate şi pentru că împrejurările o vorŭ aduce.

Şi oratorulŭ termină cu istoria lui Rolesŭ (sau Orole, cum ḑice d-sa) care aduse înaintea triburilorŭ tracice, în ajunulŭ luptelorŭ cu Românii, doi cânĭ, carĭ se muşcau între dênşii şi venindŭ unŭ lupŭ, cânii încetară lupta şi se repeziră asupra lui.

Astfelŭ este şi cu poporulŭ Orientului. Lupii nu vorŭ lipsi, căcĭ suntŭ destui, cine însĕ va fi Orole?

(*„România."*)

SCIRILE ḐILEI.

O telegramă din Timişóra adresată ḑiarului »Pester Lloyd« spune, că două *proclamaţiunĭ* d'ale »României irredente" au fostŭ confiscate la oficiulŭ postalŭ din *Becregseŭ* şi s'au predatŭ procuraturii din Timişóra. S'a începutŭ cercetare.

—x—

Comisiunea municipală a *Oedinburgului* s'a ocupatŭ în adunarea sa generală cu cele două *proiecte de lege asupra municipielorŭ şi comunelorŭ*, şi a hotărîtŭ sĕ adreseze dietei *o representaţiune* prin deputatulŭ Zichy. Punctele principale din representaţiune suntŭ: fişpanulŭ sĕ dovedéscă cualificaţiunea, sĕ fiă responsabilŭ, sĕ n'aibă dreptulŭ d'a interveni independentŭ în administraţiune şi d'a suspenda hotărîrile adunării generale, asupra tribunalelorŭ sĕ nu pótă ingera; autonomia oraşelorŭ sĕ se lărgéscă; fişpanulŭ sĕ n'aibă dreptulŭ a numi pe protofisiculŭ, pe căpitanulŭ orăşenescŭ ş. a., în casŭ contrarŭ sĕ-i plătéscă statulŭ. Cu privire la legea comunală, preoţii şi învĕţătorii sĕ contribue la sarcinile comunei ca şi ceilalţĭ cetăţenĭ.

—x—

„Egyetértés« află, că ministrulŭ de interne Coloman *Tisza*, a cassatŭ hotărîrea comitatului *Têrnava mică*, care votase suma de 10,000 fl. pentru »Kulturegylet.« „Acéstă cassare de sigurŭ va produce amărăciune în tótă ţera,« sfîrşesce „Egyetértés«, care concuréză de câtva timpŭ în năsdrăvănii cu foile unguresci din Ardealŭ.

—x—

Amŭ reprodusŭ într'unŭ numĕrŭ alŭ fóiei nóstre o năsdrăvăniă „Ellenzékiană" şi adecă, că a fostŭ o »rĕscólă valachă" în Smigŭ. Acum vine »Ellenzék« şi publică o desminţire din partea d-lui *Honoriu Tilea*, inginerŭ şi proprietarŭ. Intrega scire, spune d-lŭ Tilea, e o scornitură rĕutăcióscă, care servesce numai spre inducerea în onóre a publicului. „După ce şi viceşpanulŭ comitatului, adauge »Ellenzék,« a datŭ o desminţire formală acestei scirĭ, ne pare rĕu, că amŭ publicat'o cu bună credinţă." — Nu credeamŭ nicĭodată că s'ar puté găsi o fóiă, fiă măcarŭ şi ungurésca, care sĕ n'aibă nicĭ cea mai mică consideraţiune cătră cetitorii sĕi şi celŭ mai micŭ respectŭ de adevĕrŭ. „Ellenzék« e în stare s'o facă şi acésta."

—x—

S'a supĕratŭ focŭ minunăţia s'a »Ellenzék,« că în *Câmpulŭ pânei* cu ocasiunea unei nunte s'a observatŭ şi unŭ stégŭ românŭ. „Onóre însĕ bravului notarŭ, adauge »Ellenzék," care a porunciтŭ sĕ se aducă stégulŭ la elŭ şi sĕ nu cuteze nime a se folosi de astfelŭ de stégŭ. Sĕ mai ḑică apoi Românii, că nu agitéză în contra patriei." — Sĕ mai ḑică apoi Maghiarii, că nu e persecutatŭ Românulŭ.

—x—

In *Sasd* comit. *Baranya* s'a întêmplatŭ ḑilele acestea unŭ mare scandalŭ între judele localŭ Michailŭ *Vitze* şi între adjunctulŭ de solgăbirĕu Ludovicŭ *Csima*. Unŭ scamatorŭ ambulantŭ se producea în birtulŭ celŭ mare şi când ajunse la ultimulŭ esperimentŭ, judele ameţitŭ de vinŭ,începŭ sĕ strige că tóte suntŭ şarlatanii şi scamatorulŭ nu mai făcŭ nimicŭ. Adjunctulŭ de solgăbirĕu, mâniându-se, dete judelui două pălmĭ şi-lŭ îmbrâncĭ din sală. Publiculŭ se înfuriă în contra adjunctului şi sta gata sĕ-lŭ încaere, dér acesta trimise după gendarmĭ şi cu baionetele năvăliră asupra mulţimei, rănindŭ mulţĭ omenĭ. Numai când începŭ sĕ curgă sânge, se împrăşiiară toţĭ p'acasă. In ḑiua următóre, solgăbirĕulŭ suspendă pe judele şi pe juraţĭ, pornindŭ şi cercetare în contra lorŭ „pentru turburarea liniştei publice.« — Dér cu »măria sa" adjunctulŭ ce sĕ face?

—x—

Foile polone „Gazeta Swonska," „Gazeta Narodowa,« »Dziennik Polski" ş. a. négă, că *Polonii din Galiţia* arŭ intenţiona sĕ trimétă o *adresă de mulţămită* lui Windthorst, Rickert, Richter şi Stablewski. In faţa acestei negărĭ, fóia polonă „Kurjer Swonski" declară, că adresa s'a şi trimisŭ numiţilorŭ deputaţĭ.

—x—

Vĕduva lui Aksakoff a primitŭ următórea telegramă dela Ţarulŭ: »Cu durere amŭ aflatŭ eu şi împĕrătésa despre grabnica mórte a bărbatului d tale, pe

FOILETONŬ.

Poesii poporale

(culese de Laura Veturia Mureşianu în Sireagŭ, comit. Solnocŭ-Dobeca).

Ciudă mi-e de hâdele
De ce le dor spatele,
Că'sŭ în satŭ cu mamele;
Numai capu de dóre
Măsa'i face legătóre,
De'i vine somnu la ochĭ
Îi descântă de diochĭ;
Eu de-aşŭ fi cu mama mea,
Nemica nu m'ar durea;
De-ar fi Someşulŭ de vinŭ,
Rĕu'i mamă 'n satŭ străinŭ;
De-ar fi Someşulŭ de lapte,
Rĕu'i străinŭ şi de parte.

***

Hei mirésă, draga mea,
Câte neamurĭ ai avutŭ,
La tóte le-ai poruncitŭ
Şi la nuntă ţi-o venitŭ;
Numai singură mă-ta,
Nu sciu, nu i-ai poruncitŭ,
Orĭ cartea nu i-a sositŭ,
La nuntă nu ţi-o venitŭ.

***

Nu te spăria mirésă,
Că ai mire ca unŭ craiu
Şi grădină ca unŭ raiu
Şi de fênŭ şi de mălaiu,
Şi casă ca şi-o chiliă
Şi mire de omeniă.
Până ce-a trăi badea,
Tu mălaiu nu-i cumpĕra,
Banii nu ţi s'orŭ ciunta.

***

Răchiaşŭ în sticlă négră,
Cum te béu lumea mi-e dragă,
Răchiaşŭ în sticlă verde,
Cum te béu mi-se mai şede.
Sticla gólă mĕ omóră,
Sticla plină 'mĭ-dă odihnă.
Dragu-mĭ e paharu plinŭ,
Badea tînerŭ, nu betrînŭ;
Dragu-mĭ e paharu rasŭ,
Badea tînĕrŭ, nu rĕmasŭ.

***

Vai de mine cum aşŭ mere,
Puterea din mine piere;
Vai de mine cum m'aşŭ duce,
Puterea din mine fuge;
Vai de mine ce sĕ facŭ,
Că mĭ-a datŭ doru de capŭ.
Sĕracă găină sură,
Erĭ ai fostŭ pe după şură
Şi-acum eştĭ cu banĭ în gură,
Erĭ ai fostŭ pe după casă,
Şi-acum eştĭ pe după masă.
Saracă găină smultă,
Popa 'n gură ţi-se uită,
Preuteasa te-ar mânca,
Numai de te-ar căpĕta.
Nu oiu da-o la nănaşea:
Că are punga la peptarŭ,
Mi-a da numai unŭ creiţarŭ,
Ci oiu da-o la nănaşŭ:
Că are plugŭ cu patru boi,
Şi-o pungă cu talerĭ noi,
Şi mi-a da şi mie doi.

***

Cine m'a făcutŭ pre mine
I-a plăcutŭ horinca *) bine,
Da cine m'a botezatŭ:
Ungurŭ e cu pĕru creţŭ,
Fură rata din coteţŭ,
Şi o dă la Marişcuţa,
Şi plătesce palincuţa.

***

Pauniţă rară 'n pene,
Hai cu badea la dughene,
La dughéna lui Păunŭ,
Sĕ cătămŭ vinu de bunŭ;

*) Rachiu.

Vinu-i bunŭ, ocaua-i mare,
Crâşmăriţa-i hidă tare.
La făgădău din luncă,
Crâşmăriţa-i frumuşică,
Bate-o, Dómne, rĕu mĕ strică.
Crâşmăriţă cu ciapsa *) négră,
Numai ciopsa ta mi-e dragă,
Şi peléua **) ta sub barbă,
Aicĭ şedŭ cu nóptea 'n trégă,
De-acasă nimicŭ nu'mĭ pasă,
Adă vinŭ iară pe masă.

***

Totŭ oiu bea şi-oiu bea vinarsă,
Cu trei, patru ceterasĭ,
Şi de lume nu mĕ laşŭ;
Io-sŭ alu lumii, lume'a mea,
Nu mĕ potŭ lăsa de ea.

***

Du-te bade, ducă-te,
Dorŭ de mine ajungă-te,
Séra desculţêndu-te,
La cină puindu-te
Lasă lingura pe masă,
Sĕ umbli plângêndŭ prin casă,
Că nu m'ai făcutŭ mirésă.

*) Căiţă.
**) Panclică.

care-lŭ stimamŭ ca pe unŭ bărbatŭ onestŭ şi devotatŭ intereselorŭ Rusiei. Dumneḑeu sĕ-ţĭ dea putere, ca sĕ suporţi acéstă grea perdere.«

—x—

Albanesii din Bucurescĭ au avutŭ o întrunire în sala cea mare a hotelului Dacia, în scopŭ de a întemeia o societate politică, spune »Epoca.“

—x—

„L'Indépendance Roumaine« află, că d. M. *Gaster*, autorulŭ „Istoriei literaturei populare la Românĭ,“ alŭ „Chrestomatiei române,‘ care apare acum la Lipsca, şi alŭ o mulţime de studii privitóre la vechia literatură şi bibliografiă română, *a fostŭ numitŭ profesorŭ de literaturele română şi slavă la universitatea din Oxford în Anglia.*

—x—

»România« spune, că ilustra cântăréţa română, d-ra *Elena Teodorini*, va sosi săptĕmâna acéstă în Bucurescĭ. Se speră, că va cânta pe scena teatrului naţionalŭ.

—x—

Din *Nizza* se comunică lui „Pester Lloyd« pe cale telegrafică: „In urma unei ofensărĭ comise de contele francesŭ M. faţă cu vĕduva baronului svedianŭ B. *prinţulŭ românŭ G.*, care trăesce în Ardealŭ, a provocatŭ pe contele M. şi *l'a rănitŭ în duelŭ cu sabia*“

—x—

»Lupta« scrie, că comerciantulŭ *Cuppermann*, ceasornicarŭ în Iaşĭ, a dispărutŭ din oraşŭ încetândŭ cu plăţile. Tribunalulŭ l'a declaratŭ *în stare de falitŭ.*

—x—

„Democratulŭ“ află, că *o comandă* de mai multe mii vedre de vinŭ negru are sĕ se facă în judeţulŭ *Prahova* din România pentru *Franţa.*

—x—

In ḑilele trecute s'a comisŭ unŭ furtŭ în *Biserica Dómnei* din Bucurescĭ. »România“ spune, că alaltăerĭ din nou au întratŭ hoţii în acea biserică.

—x—

Citimŭ în »Correspondance de Vienne:« »Ni se scrie din Semlinŭ, că mai mulţĭ partisanĭ ai lui Risticĭ, în înţelegere cu câţĭva *agitatorĭ muntenegrenĭ*, facŭ în acestŭ momentŭ o *propagandă* din cele mai active în *Serbia*, pentru a pregăti candidatura la tronulŭ Serbiei a prinţului Nicolae alŭ Muntenegrului. Prinţulŭ Muntenegrului ar fi întreprinsŭ călĕtoria la diferiţii şefĭ de cabinete europene tocmai pentru a sonda terenulŭ în acestŭ sensŭ.“

Serată literară şi musicală.

Lugoşŭ, 13 Februariu 1886.

„Reuniunea română de lectură« din locŭ a arangiatŭ la 11 l. c. în ḑiua sf. sĕrbătorĭ a celorŭ „Trei sfinţĭ« o *convenire socială* împreunată cu producţiunĭ literare şi musicale, în sala dela hotelului »Concordia“. Fericită şi demnă de recunoscinţa fiăcăruĭ Românŭ de inimă şi simţĕmêntŭ a fostŭ idea „Reuniunei române de lectură“, când a luatŭ iniţiativa arangiărei unorŭ astfelŭ de »convenirĭ sociale«, atâtŭ de multŭ simţite şi aşteptate şi atâtŭ de necesare, preţióse şi folositóre în împrejurările critice în carĭ trăimŭ astăḑĭ. Insĕ, décă datorimŭ mulţămită şi recunoscinţă cuiva pentru întocmirea astorfelŭ de convenirĭ sociale la noi, atuncĭ acésta o datorimŭ în prima linie neobosiţilorŭ ei iniţiatorĭ în frunte cu d-nii adv. din locŭ: *Nedelcu* şi *Brediceanu.*

Programulŭ ce s'a esecutatŭ cu ocasiunea primei convenirĭ din séra de 11 l. c. a fostŭ următorulŭ: 1. »Străinŭ şi 'ndepărtatŭ«, de Abt, cântatŭ de corulŭ bărbătescŭ alŭ „Reuniunei române de cântărĭ din locŭ. 2. »Fira“, istoriă poporală, cet. de d-lŭ C. *Brediceanu.* 3. „Grui-Sângerŭ‘, legendă de V. Alecsandri, decl. de d-lŭ G. *Dobrinŭ.* 4. »Viorica«, poveste, cet. de d-lŭ I. *Dologa.* 5. a) „Vino, vino lângă mine«. b) »Marşulŭ ostaşilorŭ‘, de Georgescu, cânt. de corulŭ bărbăt.

După esecutarea primului punctŭ din programulŭ ḑilei, d-lŭ adv. *Coriolanŭ Brediceanu*, luândŭ cuvêntulŭ, a salutatŭ publiculŭ cu câteva cuvinte bine sêmţite, ḑicêndŭ, că în tristele împrejurărĭ actuale, în carĭ suntemŭ avisaţĭ numai la propriele nóstre puterĭ, e bine că putemŭ face şi câtŭ facemŭ şi încuragiândŭ sĕ stăruimŭ înainte pe acéstă cale.

După acestŭ prologŭ alŭ d-lui Brediceanu, s'a trecutŭ la ordinea ḑilei, esecutându-se din firŭ în pĕrŭ programulŭ ḑilei cu succesŭ deplinŭ, ceea ce s'a putută deduce din căldurósa primire şi freneticele aplause a publicului participătorŭ, precum şi din via dorinţă esprimată de a se arangia câtŭ mai desŭ asemenea convenirĭ sociale.

Ca parte întregitóre a programului ḑilei, după sĕvêrşirea producţiunilorŭ literare şi musicale, a urmatŭ danţŭ, care cu întreruperĭ s'a continuatŭ până către 2 óre din nópte, când cu toţii pe deplinŭ mulţămiţĭ de succesulŭ „convenirei“, strîngêndu'şĭ căldurosŭ mânile şi urându'şĭ: »la revedere în pace‘ pe séra de 20 l. c., s'au depărtatŭ fiăcare pe la ale sale. La revedere ḑicŭ şi eu!

— *borgovanulŭ.* —

DIVERSE.

O luptă cu banditii în Dobrogea. — „Voinţa Naţională« primesce din partea corespondentului sĕu din Tulcea următórele amĕnunte asupra prinderei unei bande de tâlharĭ din Dobrogea, despre care amŭ anunţatŭ la timpŭ: De aprópe duoi anĭ o periculósă bandă de tâlharĭ spăimânta populaţiunea Dobrogei. Sub conducerea unui evadatŭ din ocnă, numitŭ Enache Buzatu, criminalŭ hotărîtŭ şi îndrăsneţŭ, armaţĭ cu revolvere şi carabine Wincester şi Krenk, aceştĭ banditĭ prin curagiulŭ şi cutesanţa lorŭ, ajunseseră sĕ reamintéscă pe cei ai Spaniei din secolulŭ trecutŭ. cu avantagiulŭ mai multŭ alŭ armelorŭ perfecţionate. Ei atacau de multe orĭ ḑiua şi bravau orĭce urmărire, fiindcă pădurile vaste şi lanţurile nesfârşite de munţĭ, cu ascunḑĕtorile lorŭ naturale dedeau retragerei lorŭ o siguranţă aprópe neturburată. Afară de acésta, mulţimea cultivatorilorŭ de tutunŭ, ale cărorŭ sutimĭ de bordee se află rĕspândite prin munţĭ şi pădurĭ în tóte direcţiunile, şi de preferinţă prin înfundăturile cele mai sĕlbatice, deveniseră de frică gazdele şi complicii lorŭ. Nu trecea o sĕptĕmână fără ca ei sĕ nu comită o tâlhărie. In séra de 22 Ianuarie chiar pe la 7 óre, au făcutŭ o jefuire de o îndrăsnélă ne pomenită: ei torturară pe femeia şi prădară casa unui locuitorŭ bogatŭ alăturĭ cu o altă casă, în care se celebra o nuntă. Acésta a fostŭ însĕ ultima lorŭ isbândă, căcĭ două ḑile mai târḑiu, în nóptea de 24, d. administratorŭ alŭ plăşei Măcinŭ B. Murgulescu, îĭ surprinse cu 12 soldaţĭ pe unŭ viscolŭ îngrozitorŭ într'unŭ bordeiu perdutŭ în sînulŭ munţilorŭ. La somaţiunea ce a făcutŭ banditilorŭ ca sĕ se predea, aceştia au respunsŭ prin salve de focurĭ trase prin uşă, prin feréstra şi pe coşulŭ bordeiului. D. administratorŭ, alăturĭ cu bordeiulŭ, cu pericolulŭ vieţei sale, stimula atraculŭ soldaţilorŭ strigândŭ: »Curagiu băeţĭ, suntŭ cu voi aci, trageţĭ în uşă, trageţĭ în fereastră, sĕ nu scape unulŭ.“ Resistenţa banditilorŭ a fostŭ desperată; în timpŭ de o oră s'au trasŭ mai multŭ de 150 focurĭ de o parte şi de alta. Era, se ḑice, unŭ spectacolŭ în adevĕrŭ infiorătorŭ în valea adêncă a munţilorŭ, unde în mijloculŭ nopţei mugetele viscolului se amestecau cu trăsnetele armelorŭ şi strigătele ómenilorŭ. Când au încetatŭ focurile, şefulŭ bandei murise ca unŭ adevĕratŭ erou, strîngêndŭ revolverulŭ într'o mână şi carabina într'alta unŭ revolverŭ englezescŭ, focŭ centralŭ şi o carabină »Vincester“ cu 16 focurĭ) doi banditĭ erau prinşĭ împreună cu 5 complicĭ, închişĭ cu dênşii în bordeiu, iar alţĭ duoi, trecêndŭ prin salve de focurĭ, dispăruseră în pădure. Nu a avutŭ sĕ se deplângă nicĭ o nenorocire; unŭ singurŭ soldatŭ a fostŭ uşorŭ rănitŭ. D. G. Minculescu s'a condusŭ şi în această ocasiune cu multŭ tactŭ şi inteligenţă, iar sergentulŭ de roşiorĭ Rădulescu şi soldatulŭ Sofianŭ Vasile, din regim. alŭ 8 de linie, s'au purtatŭ ca nisce bravĭ. A doua ḑi pe seară s'a reîntorsŭ în Măcin d. administratorŭ împreună cu convoiulŭ banditilorŭ prinşĭ. Corpulŭ capului de bandă a fostŭ espusŭ într'o sală a poliţiei, unde toţĭ orăşenii s'au dusŭ sĕ îlŭ vĕḑă. Mulţĭ l'au cunoscutŭ pentru că au fostŭ jefuiţĭ de dênsulŭ! Entusiasmulŭ era la culme; toţĭ notabilii oraşului, dintre carĭ cei mai avuţĭ primiseră avertismente de la teribilulŭ şefŭ de tâlharĭ, au mersŭ în corpore de au felicitatŭ pe d. administratorŭ pentru curagiulŭ şi devotamentulŭ sĕu şi 'i-au mulţumitŭ că a redatŭ siguranţa vieţei şi averei lorŭ. In urma autopsiei, ce s'a făcutŭ cadavrului banditului, s'a constatatŭ că creerulŭ lui cântărea 1470 grame.

* *

Triumfŭ şi mórte. — Se scrie din Perpignan: In séra de 8 Februariu s'a jucatŭ aci opereta »Miculŭ duce.« In actulŭ alŭ doilea, frumósa cântăréţă de operete, d-na Angé, obţinŭ unŭ succesŭ strălucitŭ. Artista apărŭ de două-spre-ḑece orĭ ca sĕ se complimenteze; florile şi corónele ploau. Trecŭ o jumĕtate de oră şi cortina nu se mai ridica, publiculŭ începŭ sĕ facă vuetŭ. In fine apărŭ regisorulŭ, palidŭ ca mórtea, pe scenă şi ḑise: »Dómnelorŭ şi Domnilorŭ! D-na Angé, artista, pe care cu câteva minute mai nainte aţĭ jubilat'o, tocmai acum a căḑutŭ mórtă între culise‘. Dómnele începură a plânge şi sala se goli cu încetulŭ. Medicii au declaratŭ, că artista de 28 de anĭ a muritŭ plesnindu-i o vênă.

* *

Sĕ scăpămŭ inocenţa ultragiată. — Pe când dramele din timpulŭ cavalerilorŭ erau la modă, s'a representatŭ la unŭ teatru suburbianŭ din Viena o asemenea piesă. Unŭ elevŭ treatralŭ avea sĕ debute cu anunciulŭ: »D-le cavalerŭ, d-şóra a fostŭ răpită!‘ Inaintea întrării sale pe scenă, tatălŭ junelui, coaforulŭ teatrului, se certase cu lampistulŭ şi cearta lorŭ degenerase în bătae. Elevulŭ era sĕ dea ajutorŭ tatălui sĕu, când, auḑindŭ replica lui, trebuia sĕ intre pe scenă. Cavalerulŭ îl apostrofa cu întrebarea: »Ce vrei Teobald? — Bietulŭ june replică consternatŭ: »D-le cavalerŭ... d-le cavalerŭ, lampistulŭ a trasŭ o palmă tatălui meu!« Artistulŭ, care jucă rolulŭ cavalerului, esclamă, conformŭ cu tecstulŭ piesei: »Aideţĭ sĕ scăpămŭ inocenţa ultragiată!

* *

Mortŭ înviatŭ. — Cetimŭ în „Curierulŭ Balasanŭ« din Iaşĭ: Primimŭ o informaţiune din partea unui corespondentŭ alŭ nostru din Fălticenĭ, că femeea Smaranda Soponŭ, soţia lui Toaderŭ Soponŭ, servitorŭ la gimnasiulŭ din Fălticenĭ, avêndŭ familie în comuna Bogdăneştĭ, ducêndu-se acolo, a găsitŭ pe femeia sa leşinată din causa bólei de care suferise. Credêndŭ că ea ar fi mórtă, elŭ a venitŭ în oraşŭ spre a procura cele necesare pentru înmormêntarea ei. La întorcerea sa din oraşŭ însĕ, găsi pe soţia sa în viaţă, înviată din morţĭ. — Lucrulŭ s'a întêmplatŭ astfelŭ: numita femeie leşinase în ḑiua de 19 ale curentei, şi punêndu-se în baia obicĭnuită, credêndu-se că este mórtă, se vede că prin căldură a încetatŭ leşinulŭ de care era cuprinsă, astfelŭ că începuse a mişca. De abia după o ḑi şi jumĕtate pacienta era în stare sĕ vorbéscă câte-va cuvinte. Iată încă o probă eloquentă că nu este bine a se îngropa morţii mai înainte de trei ḑile.

Fluoru.

(O rectificare.)

Domnule Redactorŭ!

In numerii 16 şi 17 din anulŭ curentŭ ai »Gazetei“ aţĭ reprodusŭ după »Amiculŭ artelorŭ“ din Iaşĭ o poveste modernă, estrasă din nemţesce de N. F. Mesederŭ. Asupra acestei poveştĭ am vorbitŭ împreună cu D-lŭ *N. Teclu*, membru alŭ „Academiei române,‘ căcĭ am observatŭ o eróre fórte gravă în acea poveste, făcută sĕu de autorulŭ sĕu de estrăgĕtorulŭ din nemţesce.

Este o eróre contra sciinţei nóstre, a chimiei, care nuţĭ era iertatŭ sĕ se strecóre într'o poveste modernă. D-lŭ N. Teclu mi a ḑisŭ dér sĕ vĕ rogŭ sĕ rectificaţĭ erórea respectivă, într'unŭ numĕrŭ proximŭ.

Se ḑice în N-rulŭ 16 pag. 3: »*Fluoru* este singurulŭ elementŭ, ce cu *hidrogenulŭ* nu trece nicĭ o legătură.“ Nicĭ celei mai înfocate fantasii nu-i este iertatŭ a scăpa din pénă o asemene eróre. *Fluorulŭ* din contră se află în combinaţiune cu *hidrogenulŭ*, în combinaţiunea numită *fluorid de hidrogen* (fr. acide fluorhydrique; germ. Fluorwasserstoff séu Flusssäure), şi este de multŭ timpŭ cunoscută tuturorŭ chimicilorŭ. In chimia analitică jócă unŭ rolŭ importantŭ, ca *reagente chimicŭ*, ér în industria este adeseorĭ întrebuinţatŭ.

Fluorulŭ se produce din combinaţiunea numită *Kaliu-fluor de hidrogen* (K Fl_2 H) — după *Fremy* şi Gore — încălḑêndu-o în o retortă de platină, căcĭ sticla o atacă. Este unŭ corpŭ fórte periculosŭ, căcĭ, devenindŭ în atingere cu pielea omului causéză rănĭ şi umflăturĭ voluminóse şi fórte dureróse, ce numai pe încetŭ se vindecă. Singuri numai aburii acestei combinaţiunĭ producŭ umflăturĭ la vêrfulŭ degetelorŭ şi durerĭ marĭ sub unghii. Inspirarea aburilorŭ este mortiferă. Profesorulŭ *Nicklès* din Nancy căḑu la an. 1869 jertfă acestei combinaţiunĭ, când voi sĕ isoleze fluorulŭ.

Fluoridulŭ de hidrogen trebue ţinutŭ în vase de platină, bine închise: la unŭ locŭ rece, căcĭ la temperatura, ce trece peste 15° C, vasulŭ de platină crépă. Acéstă combinaţiune se póte produce şi din aşa numitulŭ Kryolith (séu Flussspath) tractatŭ fiindŭ cu acidŭ sulfuricŭ.

Se întrebuinţéză spre a îngrava sticla; adecă de a face desemne séu a scrie pe ferestrii, uşĭ etc. de sticlă, séu a gradua termometre etc.

Fluorulŭ însĕ este *singurulŭ elementŭ*, ce nu se află în combinaţiune cu *oxygenulŭ*, şi póte, că autorulŭ séu estragĕtorulŭ din nemţesce va fi înţelesŭ, că „*fluorulŭ* este singurulŭ elementŭ, ce cu oxygenulŭ nu trece în nicĭ o legătură.“

(Mercur.)

Concursurĭ. — Se publică concursŭ pentru unŭ postŭ de inginerŭ în Vêrşeţŭ, concursulŭ se trimite la magistratura din Vêrşeţŭ. Pentru unŭ postŭ de silvicultorŭ la pădurea comunei Vêrşeţŭ. Pentru unŭ postŭ de jude, la tribunalulŭ regescŭ din Alba-Iulia.

Licitaţiunĭ. — Se licitéză: La 15 Maiu s. n. averea nemişcătóre, preţuită cu 2845 fl., a lui Sofraniu Mitinŭ din Checia română, p. u. Chichinda mare; la 13 Maiu averea nemişcătóre, preţuită cu 10,000 fl. a lui Zimmerer Hugo din Chichinda mare; la 19 Aprilie averea nemişcătóre, preţuită cu 2338 fl. a lui Antonŭ Joboa din Chneẑŭ (Vinga); la 4 Martie averea nemişcătóre, preţuită cu 15,736 fl. a Iuliei Oblatŭ din Becicherechulŭ mare.

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Februariu st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	102.90	Bonurĭ croato-slavone	103 75
Rentă de hârtiă 5%	94 30	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.50	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 25	Renta de hărtiă austriacă	84.55
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	113.50	Renta de arg. austr.	84.40
Bonurĭ rurale ungare	104 50	Renta de aurŭ austr.	113 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 25	Losurile din 1860	140 20
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 50	Acțiunile băncei austro-ungare	868.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50	Act. băncei de creditŭ ung.	310.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 25	Act. băncei de creditŭ austr.	300.—
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
		Napoleon-d'orĭ	100.250
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.85
		Londra 10 Livres sterlinge	126.40

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 3 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	90—	91—
Renta rom. amort. (5%)	$94^1/_2$	$95^1/_2$
» convert. (6%)	87—	88—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%)	102—	103—
» „ „ (5%)	$85^1/_2$	$86^1/_4$
» » urban (7%)	$85^1/_2$	$97^1/_2$
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	82—	83—
Banca națională a Românie	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	$15.^3/_4$	$16^1/_4$
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.03

Cursulu pieței Brașovŭ

din 17 Februariu st. n. 1886.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.58	Vênd.	8.62
Argint românesc	»	8.50	»	8.55
Napoleon-d'orĭ	»	9.98	»	10..3
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.32
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.88	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	$122.^1/_2$	»	$123.^3/_4$
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

2—3

CONCURSU.

Pentru unŭ invĕțătorŭ suplentŭ la scóla gr. cat. română din Rebrișóra pe timpulŭ anului școlasticŭ 1885/6 adecă 4 lunĭ, fiindcă învĕțătorulŭ actualŭ devine pensionatŭ.

Salarulŭ pe acestŭ timpŭ va fi 20 fl. pe lunĭ.

Doritorii de a dobândi acestŭ postŭ au așĭ înainta suplicele cu testimoniu de cualificațiune din limba maghiarăĭ a senatulŭ scolacticŭ din Rebrișóra pânâ în 28 **Fevruariu.**

Alegerea va fi în 1 Martie.

Rebrișóra la 9 Fevruariu 1886.

Vasiliu Costea, not.

Stefanu Popŭ, preot. ca președinte.

Avisŭ d-lorŭ abonați!

De óre ce multe din adresele, ce domnii abonați le insémnă pe cuponulŭ mandatelorŭ postale, séu că nu suntŭ destulŭ de esacte, séu că nu se potŭ bine descifra, rugămŭ pe acei D-nĭ prenumeranțĭ, a căroră adresă nu ar corĕspunde, ca sĕ binevoiască a ne face câtŭ mai curêndŭ cunoscută îndreptarea dorită și a scrie adresa câtŭ sĕ póte mai lămuritŭ.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.“

Tipografia ALEXI Brașovŭ.